

Стаття надійшла до редакції 12.08.2018

Перевірено на плагіат 15.08.2018 р.

унікальність – 96.3 %

УДК 811.111` 42:82 – 1

ПОЕТИЧНИЙ ТЕКСТ ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ЗАСІБ ВІДТВОРЕННЯ ДІЙНОСТІ

Москвичова Оксана Анатоліївна, oksana20121980@gmail.com

канд. філол. наук, доц.

Херсонський державний університет

Статтю присвячено дослідженню специфіки відтворення дійсності у поетичній моделі світу, якою вона постає у британських поетичних текстах, шляхом лінгвопоетичного аналізу лексико-семантичних тропів як вербальних засобів актуалізації когнітивних процесів формування поетичної моделі світу, а також виявленню аксіологічно забарвлених глибинних смислів, специфічних для когнітивного стилю поезії британського романтизму, модернізму і постмодернізму, шляхом лінгвокогнітивного і поетико-когнітивного аналізу визначеної тропеїки. З позиції когнітивної лінгвістики та когнітивної поетики поетичний текст окреслюється у статті як втілення у поетичній творчості результату когніції поета та його інтерпретації оточуючої дійсності крізь призму свого фізичного та соціально-культурного досвіду. Згідно з основними положеннями когнітивної лінгвістики, когнітивна поетика акцентує увагу дослідників поетичних текстів на метафоричності людського мислення, на його художності та образності, завдяки яким можлива концептуалізація дійсності людиною з опорою на її тілесний та сенсомоторний досвід. У реконструкції поетичної моделі світу британських поетичних текстів звертаємось до сутності поезії та поетичного тексту, до специфіки відтворення дійсності у межах поетичного тексту, до естетичного аспекту поезії та до лінгвокомунікативних особливостей поетичного тексту. Стаття є актуальною у світлі тенденції сучасних поліпарадигмальних досліджень, оскільки є узагальненням і систематизацією трьох лінгвістичних парадигм (лінгвопоетичної, лінгвокогнітивної і поетико-когнітивної), спрямованих на побудову поетичної моделі світу як конструкту, у якому втілено глибинний смисл поетичних текстів у різні культурно-історичні періоди. Мета, завдання, результати й висновки статті обумовлені розкриттям специфіки поетичного світосприйняття, втіленої у поезії британського романтизму, модернізму і постмодернізму.

Актуальные проблемы мовознавства [Актуальные проблемы языкознания]

©Москвичова О. А. [Москвичёва О. А.], oksana20121980@gmail.com

Поетичний текст як специфічний засіб відтворення дійсності [Поэтический текст как специфический способ отображения действительности] (Українською / На укр. яз)

Ключові слова: картина світу, поетична модель світу, концептуальні тропи, лінгвокогнітивні механізми.

ПОЭТИЧЕСКИЙ ТЕКСТ КАК СПЕЦИФИЧЕСКИЙ СПОСОБ ОТОБРАЖЕНИЯ ДЕЙСТВИТЕЛЬНОСТИ

Москвичёва Оксана Анатольевна, *oksana20121980@gmail.com*

канд. филол. наук, доц.

Херсонский государственный университет

Статья посвящена исследованию специфики отображения действительности в поэтической модели мира в британских поэтических текстах при помощи лингво-поэтического анализа лексико-семантических тропов как вербальных актуализаторов когнитивных процессов формирования поэтической модели мира, а также выявлению аксиологически маркированных глубоких смыслов, которые специфичны когнитивному стилю поэзии британского романтизма, модернизма и постмодернизма при помощи лингво-когнитивного и поэтико-когнитивного анализа тропеики. Под углом зрения когнитивной лингвистики и когнитивной поэтики поэтический текст является воплощением в поэтическом творчестве результатов когниции поэта и интерпретации им окружающей действительности через призму его физического и социально-культурного опыта. Согласно основным положениям когнитивной лингвистики, когнитивная поэтика акцентирует внимание исследователей поэтических текстов на метафоричности человеческого мышления, на его художественности и образности, благодаря которым возможна концептуализация действительности человеком с опорой на его телесный и сенсомоторный опыт. В процессе реконструкции поэтической модели мира британских поэтических текстов обращаемся к сущности поэзии и поэтического текста, к специфике отображения действительности в рамках поэтического текста, к эстетическому аспекту поэзии и к лингво-коммуникативным особенностям поэтического текста. Статья актуальна в аспекте тенденций современных полипарадигмальных исследований, поскольку представляет собой обобщение и систематизацию трёх лингвистических парадигм (лингвопоэтической, лингвокогнитивной и поэтико-когнитивной), которые ориентированы на моделирование поэтической модели мира как конструкта, в котором воплощен глубокий смысл поэтических текстов в разные культурно-исторические периоды. Цель, задачи, результаты и выводы статьи обусловлены раскрытием специфики поэтического восприятия мира, воплощенного в поэзии британского романтизма, модернизма и постмодернизма.

Actual Problems of Linguistics [Aktual'ni problemy movoznavstva]
© Moskvyehova O. [Moskvyehova O.], *oksana20121980@gmail.com*

Poetical Text as the Specific Way of the Reflection of Reality [Poetychnyj tekst jak specyfichnyj zasib
vidtvorennja dijsnosti] (in Ukrainian)

Ключевые слова: картина мира, поэтическая модель мира, концептуальные тропы, лингвокогнитивные механизмы.

POETICAL TEXT AS THE SPECIFIC WAY OF THE REFLECTION OF REALITY

Moskvichova Oksana Anatolyevna, oksana20121980@gmail.com

PhD, Assistant Professor
Kherson State University

The article is dedicated to the embodiment of reality in the poetic model of the world of the British poetry by means of the linguistic and poetic analysis of tropes as the way to actualize cognitive processes in the formation of the world model. By means of linguistic, poetic and cognitive analysis the cognitive aspect of the poetry of the British romantic, modern and post-modern periods is investigated. From the position of cognitive linguistics and cognitive poetics poetry is analyzed as the embodiment in the poetical works the result of cognition of a poet and his interpretation of reality on the background of his physical, social and cultural experience. Reconstruction of the poetical model of the world on the base of British poetical texts is accentuated on the notion of poetry and poetic texts, on the reflection of reality in poetry, on esthetic aspect of poetry and on linguistic and communicative peculiarities of poetry. The article is actual as the generalization of linguistic, poetic and cognitive paradigms aimed to the construction of the model of the world of different cultural and historic periods. The aim and the results of investigation are determined by the specification of the poetical viewpoint embodied in the British poetry of romantic, modern and post-modern periods.

Key words: world image, poetical model of the world, conceptual tropes, linguistic and cognitive mechanisms.

Вступ. Поезія освітлюється у лексикографічних джерелах як художньо-образна словесна творчість. Термін «поезія» пов'язаний із мистецтвом слова і фольклором та, у вужчому розумінні, представляє собою ритмічно організоване мовлення, сформоване на основі конкретно-історичної версифікаційної системи на відміну від прози [Гром'як 2007, с. 540-541]. Цим терміном позначають віршовані твори певного поета, нації чи епохи. У переносному значенні «поезія» означає чарівність, привабливість [Гром'як 2007, с. 540-541] і є синонімом до художньої літератури. Поетичний текст відтворює «іншу реальність» [Там само, с. 540-541], пов'язану з довколишнім світом багатьма асоціативними

Актуальні проблеми мовознавства [Актуальные проблемы языкознания]

©Москвичова О. А. [Москвичёва О. А.], oksana20121980@gmail.com

Поетичний текст як специфічний засіб відтворення дійсності [Поэтический текст как специфический способ отображения действительности] (Українською / На укр. яз)

каналами. Оперта на ірраціональні принципи світобачення, поезія відмінна тим самим від логічних структур і відрізняється від прози з її виразним логічним компонентом, котрий посилює частку раціональних ознак у романі та повісті [Там само, с. 540-541].

Актуальність статті визначається її відповідністю загальному спрямуванню сучасної лінгвістики на вивчення зв'язку між мовою, мисленням і культурою, на розробку способів експлікації концептуального змісту поетичних текстів для реконструкції світобачення поетів шляхом конструювання і декодування поетичної моделі світу. Стаття є актуальною у світлі тенденцій сучасних поліпарадигмальних досліджень, оскільки є узагальненням і систематизацією трьох лінгвістичних парадигм (лінгвопоетичної, лінгвокогнітивної і поетико-когнітивної), спрямованих на побудову поетичної моделі світу як конструкту, в якому втілено глибинний смисл поетичних текстів у різні культурно-історичні періоди.

Об'єкт і предмет, мета і завдання дослідження.

Метою статті є узагальнення теоретичних надбань вивчення поетичного тексту як специфічного засобу відтворення дійсності в аспекті когнітивної поетики.

Досягнення поставленої мети зумовлює розв'язання таких завдань:

- визначити особливості поетичного тексту як специфічного засобу відтворення дійсності і форми естетичної комунікації у лінгвопоетичних дослідженнях;

- встановити роль тропів при дослідженні поетичного тексту у лінгвопоетичному ракурсі;

- з'ясувати сутність потрактування поетичного тексту у контексті теорії когнітивної лінгвістики, зосередивши увагу на художній картині світу і моделі світу у поетичних творах.

Об'єктом дослідження постають лексико-семантичні тропи (епітет, метафора, образне порівняння, метонімія, оксюморон та метаморфоза) як вербальні засоби актуалізації когнітивних процесів формування поетичної моделі світу.

Предмет дослідження становить когнітивний потенціал тропів як вербальних засобів об'єктивації лінгвокогнітивних механізмів формування та декодування поетичної моделі світу, опредметненої у

словесній тканині поетичних творів британського романтизму, модернізму і постмодернізму.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У сучасній лінгвістиці традиційно існують чотири аспекти дослідження поетичного тексту, тобто його метрики, ритміки, рими, строфіки. Вказані аспекти вірша досліджено багатогранно, проте на окрему увагу заслуговує встановлення структурного зв'язку віршованого мовлення з явищами інших рівнів поетичного тексту (фонетикою, граматиною, стилістикою, семантикою). Вказані рівні дозволяють досліджувати поетичний текст у ракурсі його складових елементів, котрі мають свої певні закономірності і об'єднані у єдине ціле у межах поетичного тексту:

- звукова складова (фоніка й метрика поетичного тексту);
- словесна складова (граматика, морфологія, синтаксис вірша);
- стилістична складова (семантика, тропи, фігури у поетичному тексті);
- образна складова (словесні поетичні образи, мотиви, ідеї, емоції, вербально втілені у вірші);
- семіотична складова (знаки та символи, репрезентовані у лексичних одиницях поетичного тексту) [Лотман 1996, с. 23-25].

В аспекті лінгвопоетики дослідження поетичного тексту передбачає виявлення стилістичних прийомів та виразових засобів, котрі допомагають декодувати творчий задум поета, його естетичну інтенцію вплинути на читача. Лінгвопоетичний огляд вірша здійснюється на трьох рівнях, тобто семантичному (аналіз прямих значень лексичних одиниць поетичного тексту), метасеміотичному (аналіз додаткових (конотативних) значень лексичних одиниць вірша) і власне лінгвопоетичному рівні (аналіз естетичного потенціалу слів та їх ролі у створенні образності у поетичному тексті шляхом його наповнення стилістичними прийомами та виразовими засобами) [Белехова 2004, с. 55-58].

Відтворення дійсності у поетичній творчості постає даниною історичним акцентам певної епохи, оскільки поет є посередником між суспільством та його буттям або історією. Буття окремої особистості та цілого суспільства пов'язане з історичним часом, а поет як посередник

Актуальні проблеми мовознавства [Актуальные проблемы языкознания]

©Москвичова О. А. [Москвичёва О. А.], oksana20121980@gmail.com

Поетичний текст як специфічний засіб відтворення дійсності [Поэтический текст как специфический способ отображения действительности] (Українською / На укр. яз)

між буттям та історією етносу є активним учасником відображеної ним у своїй поетичній творчості історичної дійсності. Уявлення людства та поета про історію, про час, про основні суспільно-історичні події епохи, про сутність культурно-історичних періодів можуть бути різними в залежності від епохи та лінгвокультурної спільноти, проте сутність тріади «Буття-Час-Людина» є константною. У тріаді під ланкою «Людина» розуміємо не тільки творчу особистість поета, котрий відтворює історичну дійсність у своїй творчості, а й людину та суспільство окремої епохи, котрі читають поетичну спадщину певного поета. Історизм у поетичній творчості поета й образність віршованих текстів сприяють відтворенню основних історичних, культурних, суспільно-політичних подій у корпусі поезії епохи [Рашковский 2016, с. 25-26].

Естетичність поезії обумовлена її взаємодією з філософією у відображенні таких естетичних категорій, як: прекрасне, естетичне, піднесене, трагічне, комічне, потворне, тощо.

З часів античності глибинна сутність поезії у відтворенні дійсності полягала у відтворенні навколишньої реальності шляхом словесної гармонії та ритму задля розкриття та розвитку мови. Антропоцентризм християнства сприяв наголошенню важливої ролі особистості поета у відтворенні ним реальності у власній поетичній творчості. Поет постає активним співучасником оточуючої його дійсності, іноді імпліцитним, котрий звертається до відомого або не відомого йому співрозмовника чи адресата з інтенцією привернути його увагу до тих проблем, котрі хвилюють поета. У такий спосіб проявляються лінгвокомунікативні особливості поетичного тексту, оскільки для поета віршований текст є діалогом з читачем. У рамках комунікативної лінгвістики поезія – ритмічно впорядкована словесна форма співбесіди поета з самим собою, а через себе – з іншими, тобто читачами або адресатами. Поезія – монодіалог і внутрішньо напружена комунікація, втілена в образній поетичній творчості [Левин 1977, с. 8].

Інтеграція потрактувань поетичного тексту у його здатності відображати навколишню дійсність дозволяє розуміти його як самостійну єдність і певним чином організовану семіотичну структуру, котра підпорядковується правилам мови носіїв окремої лінгвокультурної

спільноти [Лотман 1996, с. 66-67]. Значна роль поетичного тексту у віддзеркаленні дійсності обумовлена тим, що вірш є потужним механізмом для пошуку істини поетом, засобом для культурної комунікації між носіями мови та пізнання ними реальності завдяки тому, що поетичний світ корелюється з моделлю реального світу [Там само, с. 100-102].

Відтворенню дійсності у поетичному тексті сприяє його образність, котра створюється поетом шляхом використання стилістичних прийомів та фігур, зокрема тропів. Тропи – лексичні виразові засоби, в яких одне слово або словосполучення вживається у зміненому значенні (метафора, гіпербола, літота, метонімія, синекдоха, антономазія, іронія, персоніфікація, алегорія, перифраз, епітет, оксиморон, метаморфоза) [Арнольд 2005, 123-125; Москвичова 2015, 190].

Тропи – не лише образна сітка, крізь яку сприймається світ, а й певне суб'єктивне відношення до реальності, котре обумовлює характер світобачення та відчуття дійсності. Тропи (порівняння, метафори, метонімії) як виразально-зображувальні засоби є двоаспектними, оскільки вони виражають денотативний зміст, формують його сутність та оцінку і суб'єктивне відношення. В основі тропів – операції трансформації, тотожності, суміжності, контрасту. Завдяки цим операціям лексичні компоненти тропів стають образними структурами задля створення ефекту переконання, емоційної реакції, доказовості [Арнольд 2005, с. 130-131; Москвичова 2015, с. 178].

Завдяки образності, втіленої у поетичному тексті за допомогою тропів, читач має змогу уявляти предмети навколишньої дійсності і осягнути сутність свого буття. У стилістичному аспекті тропи постають взаємодією значень слів при створенні художніх образів. Образ є основним засобом художнього узагальнення дійсності, знаком об'єктивного корелята людських переживань та особливою формою суспільної свідомості, а також відображенням зовнішнього світу у свідомості людини. Художній образ як одна з форм віддзеркалення реальної дійсності надає можливості людині по-новому сприймати світ і передавати своє власне ставлення до нього. Образ – модель дійсності, котра відновлює інформацію, отриману людиною з навколишньої

Актуальні проблеми мовознавства [Актуальные проблемы языкознания]

©Москвичова О. А. [Москвичёва О. А.], oksana20121980@gmail.com

Поетичний текст як специфічний засіб відтворення дійсності [Поэтический текст как специфический способ отображения действительности] (Українською / На укр. яз)

дійсності, у новій сутності у процесі практичного пізнання особистістю реальності. Образ не тільки віддзеркалює навколишній світ, а й матеріалізується у тексті, відокремлюється від творця і стає фактом дійсності. Образи сприяють виникненню можливості передати читачу особливе бачення світу поетом або автором і виражені в тексті метафорою, метонімією, синекдохою та іншим інвентарем тропів [Белехова 2004, с. 70-73]. Читач, спираючись на власний естетичний та соціальний досвід, інтерпретує інформативність образів окремої епохи.

Провідна роль поетичних текстів у відображенні дійсності обґрунтовується культурою певної нації і зверненням поетів до одвічних проблем буття людини, життя та смерті. На відміну від філософії та прози, поетичні тексти бувають образністю, втіленою у словесних поетичних образах. Містичність й тайна поетичного слова обумовлена здатністю поетів впливати на людські душі, підбадьорювати, змусити співпереживати читача вірша разом з поетом, досягнути власну сутність і своє місце у Всесвіті. Поезія у будь-який культурно-історичний період була й залишиться реакцією поета на негаразди суспільства, війни, політичні події. Водночас, поезія постає рефлексією особистісних і душевних страждань і переживань самого поета, його духовною сповіддю перед читачем.

Саме тому, поетичний текст є антропоцентричним, оскільки відображає власне судження поета, його життя. Віддзеркалення дійсності у поезії тісно пов'язане з мовою певної лінгвокультурної спільноти або нації, тому що у поетичному мисленні відбиття реальності долає шлях від мислення поета до вираження ним свого світогляду словесно і реалізації його поетичної позиції у поетичному тексті за допомогою лексичних одиниць й прикрашення його словесними поетичними образами [Левин 1977, с. 10]. Схематично цей процес є таким:

мислення поета → мова → поезія

Становлення образності поетичного тексту та її ролі у відображенні реальності в ньому обумовлено еволюцією образу від архаїчного періоду до сьогодення [Белехова 2004, с. 160]. Так, в архаїчний період здатність людей співвідносити предмети та явища навколишньої дійсності сприяла виникненню образного мислення і образ поставав формою мислення людини та засобом пізнання. Перенесення

уявлення людства про навколишню дійсність в архаїчні міфологічні та фольклорні джерела обумовлене законами природи й сприяло естетичному освоєнню світу людиною. Відображення дійсності у вказаний період характеризується єдністю суспільства і природи, соціальних та природних явищ [Белехова 2004, с. 156]. Хоча, архаїчний період не ознаменовано зафіксованими літературними поетичними пам'ятками, проте, у магічних заклинаннях та ритуалах прослідковується виникнення метафор та метаморфоз [Белехова 2004, с. 81-82; Москвичова 2015, с. 5-10].

З часів античності філософи, представники Олександрійської школи, висловлювали свої судження у формі поетичних творів (Арат, Тіт Лукрецій Кар) [Гром'як 2007, с. 540-541]. У зазначений період поезія пододала шлях свого становлення від міфології до духовної лірики й ораторської прози (Демосфен), філософської прози (Платон і Аристотель) й історичної прози (Плутарх, Тацит) [Гром'як 2007, с. 540-541]. На важливу роль поезії у відображенні реального та уявного світів указував Аристотель і зазначав, що поезія більш багата на філософський смисл, ніж історія [Гром'як 2007, с. 540-541]. Поетична спадщина Античності свідчить про наявність естетичного та філософського сприйняття дійсності античними поетами, а тексти збагачуються метафорами, метоніміями, паралелізмом та метаморфозою [Белехова 2004, с. 90-91; Москвичова 2015, с. 150].

У середньовічній поезії формується художня ідея, новий тип художнього образу, націленого на відтворення ідеалів та догм епохи. На відміну від образів Античності, котрі відтворювали дійсність у поезії за принципами краси, мрії та гармонії, середньовічна образність збагачується архетипами, спрямованими на розкриття та осягнення сутності християнства. Поетична творчість Середньовіччя відрізняється від Античності фантазією, багатою поетичною уявою, котрі здатні вплинути на людину та очистити її думки та почуття. У період Античності відображення дійсності у поезії фокусувалось навколо питань життя та смерті, стосунків людини з природою, основних моральних догм того часу. У Середньовіччі поетична увага у відображенні дійсності зосередилась на проблематиці душі людини, її внутрішнього світу, потойбічного життя, нагороди або покарання за праведну чи грішну

Актуальні проблеми мовознавства [Актуальные проблемы языкознания]

©Москвичова О. А. [Москвичёва О. А.], oksana20121980@gmail.com

Поетичний текст як специфічний засіб відтворення дійсності [Поэтический текст как специфический способ отображения действительности] (Українською / На укр. яз)

поведінку. Стереотипи поетичного мислення зазнали впливу усталених християнських символів, котрі уможлилювали осягнення поетом взаємозв'язку між сакральним та профанним, між небом і землею, між людиною та богом [Белехова 2004, с. 112; Москвичова 2015, с. 20].

Спільність між філософією та поетичною творчістю набуває чіткого окреслення в епоху Відродження, оскільки люди почали звертати увагу на свою сутність, пізнавати реальність та буття, шукати відповіді на одвічні філософські питання стосовно сутності життя та смерті, зокрема й у поетичних текстах того часу та витворах мистецтва. У подальшому, в епоху Відродження, Нового часу, романтизму, модернізму та постмодернізму, символічна уява стала одним із видів поетичного мислення і символізм виокремився як спосіб художнього відображення життя у семантиці не лише поетичного, а й художнього тексту, збагативши їх не лише символами, а і симулякрами [Белехова 2004, с. 144; Москвичова 2015, с. 112] (*'симулякр'* – маскування відображеної реальності, гіперреальність [Гром'як 2007, с. 256-257]). Від Середньовіччя до сьогодення образність поетичного тексту та відображення дійсності у віршах шляхом словесних поетичних образів характеризується поступовою еволюцією від метафори до символу, від символу-алегорії до метонімії, від метонімії до знаку [Белехова 2004, с. 25; Москвичова 2015, с. 174].

Розвиток британської поетичної уяви зумовлений культурно-історичними подіями епох, котрі сприяли трансформації тропів, і, відповідно, вплинули на образність у поетичних текстах як засобі відображення дійсності. Так, англійський романтизм (друга половина XVIII століття – XIX століття) не є тільки літературною або поетичною течією, а й характеризується універсальним поглядом на світ шляхом всебічного осягнення дійсності і узагальнення знань людства. Романтизм з'явився у період розчарування та відчаю європейського суспільства, у час віри у нові ідеали після французької революції. Епоха характеризується розчаруванням митців у місії людства на тлі руйнування історичних ідеалів епохи. Романтизм постав новою музою помсти та туги, прокляття та відчаю. Зазначена культурно-історична епоха відзначається естетичним ракурсом сприйняття реальності. Англійський романтичний поет – мислитель, який творить на межі

протирич між ідеалом та історією. Крах своїх переконань поет-романтик порівнює з вічністю, з античною давниною, ідеальною та істинною реальністю. Британські поетичні тексти романтизму надзвичайно образні та символічні, рясніють метафорами, метаморфозами, метоніміями, оксиморонами, порівняннями [Белехова 2004, с. 166; Москвичова 2015, с. 168].

Модерністська британська поетична традиція (кінець XIX – початок XX століття) прагнула пізнати сутність буття людини, реалістично відобразити дійсність, привернути увагу суспільства до проблем сучасності. Епоха характеризується експериментами у поетичній творчості, відхиленням від мовних норм та ритмічних віршованих канонів. У такий спосіб британські поети привертали увагу читачів до неупорядкованості у світі, парадоксу реальності, нестабільності мови у відображенні буття. Британські поетичні тексти вийшли за межі поетичної творчості і наблизились до сфер живопису, графіки, музики шляхом графічності та фонетичності. У британській модерністській поезії акцентується увага на картині світу поета та на його авторській стилістиці, інтертекстуальності, архетипності. У британській поезії модернізму розширюються значення слів, збагачується полісемантичність англійського лексикону. Віршовані тексти бувають тропеїкою, наповненою знаками, символами, симулякрами. Набуває змін діада «мова – поезія», оскільки поетична мова збагачує певну мову у формі додаткового мовного пласту завдяки образності стилістичних виразових засобів. Багатий інвентар тропів сприяє фундаменталізації картини світу поета та епохи за допомогою різних мовних субстратів, котрі описують реальність як ієрархічну систему [Белехова 2004, с. 164; Москвичова 2015, с. 180].

Британський постмодернізм (друга половина XX століття – теперішній час) характеризується агностицизмом (неспроможністю об'єктивного пізнання дійсності та її закономірностей), естетичним плюралізмом, відмовою від дидактичності текстів, кодуванням текстів, усуненням авторського «я», інтертекстуальністю, іронією, епатажністю. Елімінується опозиція між мовою та світом, між конкретним та абстрактним, між живим та неживим, між сакральним та профанним, між високим та низьким; між минулим, теперішнім і майбутнім, між часом та

Актуальні проблеми мовознавства [Актуальные проблемы языкознания]

©Москвичова О. А. [Москвичёва О. А.], oksana20121980@gmail.com

Поетичний текст як специфічний засіб відтворення дійсності [Поэтический текст как специфический способ отображения действительности] (Українською / На укр. яз)

простором, між культурою та природою, між реальним та уявним, між мистецтвом і не мистецтвом. Британський поетичний текст окреслюється маргінальністю поета (відчуженням від соціуму), його прагненням відродити еталонність мови, відродити її цінності у протиставленні до британської культури. Увагу читача зосереджено у поетичному тексті на трансформаціях, процесах становлення особистості. Британська постмодерністська поезія виходить за межі етики, естетики та граматики і зорієнтована на вираженні філософських поглядів поета. Важливими конструктивними елементами постмодерністського британського поетичного тексту постають іронія, самоіронія, мовна гра [Белехова 2004, с. 166; Москвичова 2015, с. 184].

Висновки та перспективи подальших розвідок.

Висновуємо, що поетичний текст як специфічний засіб відтворення дійсності характеризується своєю комплетивністю (*‘комплетивність’* – лінгвістична функція, пов’язана з процесами неологізації, метафоричної номінації, зі сферою поетичної фразеології). Поезія постає процесом і результатом творчої діяльності поета, спричиненої мовними, естетичними та соціальними факторами. Від архаїчної епохи до сучасності головну роль у відображенні дійсності у літературних та поетичних пам’ятках відігравала образність, втілена у художніх та поетичних текстах за допомогою тропів. Виникнувши у стародавній культурно-історичний період, тропи поступово укорінились у творчості поетів різних культурно-історичних періодів, зокрема й у британській поезії. Тропеїчність сприяє лінгво-стилістичному втіленню естетичності поетичних текстів та реалізації у віршах основних філософських естетичних категорій та естетичної функції.

Перспектива подальших досліджень обумовлена вивченням специфіки відтворення дійсності у поетичній моделі світу, шляхом лінгвопоетичного аналізу лексико-семантичних тропів як вербальних засобів актуалізації когнітивних процесів формування поетичної моделі світу, а також виявленню аксіологічно забарвлених глибинних смислів, специфічних для когнітивного стилю поетів британського романтизму, модернізму і постмодернізму, шляхом лінгвокогнітивного та поетико-когнітивного аналізу визначеної тропеїки, що передбачає застосування когнітивно-дискурсивних стратегій інтерпретації смислу поетичної

моделі світу, а саме: реконструкцію аксіологічно навантажених художніх концептів як складників поетичної моделі світу, моделювання концептуальних тропів як когнітивного підґрунтя формування поетичної моделі світу та конструювання концептуальних бледів як емергентних когнітивних структур втіленого розуміння у поезиці британського романтизму, модернізму і постмодернізму.

Література

1. Арнольд, И. В. *Стилистика. Современный английский язык* (Москва, Флинта, Наука, 2005): 89–127.
2. Белехова, Л. І. *Словесний образ в американській поезії: лінгвокогнітивний аспект* (Москва, ООО “Звездапад”, 2004), 376.
3. Левин, Ю. И. «Лирика с коммуникативной точки зрения.» *Избранные труды: Поэтика. Семиотика* (The Hague – Paris, Structure of texts and Semiotics of Culture, 1977), 14.
4. *Літературознавчий словник-довідник*, за ред. Р. Т. Гром’яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка (Київ, ВЦ «Академія», 2007), 752.
5. Лотман, Ю. М. *Внутри мыслящих миров. Человек – текст – семиосфера – история* (Москва, Языки русской культуры, 1996): 23–114.
6. Москвичова, О. А. «Еволюція метаморфози в англійському поетичному мисленні.» *Монографія* (Херсон, Айлант, 2015), 220.
7. Рашковский, Е. *Философия поэзии, поэзия философии* (Санкт-Петербург, Алтейя, 2016): 5–34.

References:

1. Arnold, I. *Stylistics. The Modern English Language* (Moskva, Flinta. Nauka, 2005):89–127 (inRuss).
2. Belehkhova, L. *Word image in the American Poetry: Linguistic and Cognitive aspects* (Moskva, Zvezdopad, 2004), 376 (inUkr.).
3. Levin, Y. *Poetry from the Communicative Viewpoint* (The Hague-Paris, Structure of Texts and Semiotics of Culture, 1977), 14 (inRuss.).
4. Gromyak, R. *Literary Dictionary* (Куув, Akademia, 2007), 752 (inUkr.).
5. Lotman, Y. *In the Intraworlds. A human – a text – a semioticsphere – history* (Moskva, Yaziki russkoj kultury, 1996): 23–114 (inRuss.).
6. Moskvichova, O. *Evolution of Metamorphosis in the English Poetry* (Kherson, Aylant, 2015), 220 (inUkr.).
7. Rashkovskiy, E. *Philosophy of Poetry, Poetry of Philosophy* (Sankt-Peterburg, Alteya, 2016): 5–34 (in Russ.).

Актуальні проблеми мовознавства [Актуальные проблемы языкознания]

©Москвичова О. А. [Москвичёва О. А.], oksana20121980@gmail.com

Поетичний текст як специфічний засіб відтворення дійсності [Поэтический текст как специфический способ отображения действительности] (Українською / На укр. яз)